

# Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

---

## AMEGBETO JE ABLQDEVINYENYE NU KPEQODZINYA

### KPOKPLQYIDEME

Esi woɖe dzesi kɔtɛɛ be, amegbetowo katã fe gomekpɔkpɔ sɔsɛ, anye gomeɖokpe na amegbetofomea fe ablɔɖemenɔnɔ, nutefewawɔ kple nɔtifafa le xexeame ta la.

Esi eme va kɔ fãa be, ablɔɖevinyenye si nye amegbetɔ ɖesiaɖe tɔ la nu mabumabu akpɔ gbɔe wòtso be hlɔnuwawɔ ɖe amegbetofomea nu va bɔ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre ɖe nuwɔna vloɛ sia nɔti ale woɖe adzɔgbɛ heɖoe kpɔlikpaa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetɔ nanɔ agbe le ablɔɖe me, aɖe efe didi agblɔ faa vɔvɔ manɔmee, asubɔ nusi dzi wòxɔ se, avo tso nɔɖdzidodoname si me eye hiākame maganye agbenɔnɔ fe afɔklinu na ame hahawo o nɔti la,

Esi woɖo kpe edzi be, ehiã be se nadzɔ Amegbetɔ fe Ablɔɖevinyenye nu Kpeɖodzinya la nu, be ametetedeto kple funyafunyawawɔ ame magawɛ be ame aɖeke nayi eɖokui ta uli gei la to aglãdzedze me o nɔti la,

Esi wohiã vevie be woado dukɔ kple dukɔwo dome kadodo ɖe nɔɔ le xexemedukɔwo katã dome ta la,

Esi Xexeme Dukɔ Fofuawo ɖe adzɔgbɛ le wofe ɖoɖo si te wode asie la me be, to Amegbetɔ fe ablɔɖevinyenye nu Kpeɖodzinya me la, amegbetɔ ɖesiaɖe, eɖanye nyɔnu alo nɔtsu o, fe gomekpɔkpɔ sɔ eye wokpɔ mɔ be to esia me la, hadomegbenɔnɔ azɔ ɖe nɔɔ, ablɔɖe asu amesiame si wu tsã eye agbenɔnɔ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsã ta la,

Esi dukɔ siwo katã da asi ɖe Kpeɖodzinya dzi la ɖe adzɔgbɛ be yewoakpɔ egbɔ be amesiame de bubu Kpeɖodzinya la kple amewo fe ablɔɖemenɔnɔ bliboe nu kpakple nɔkuléle ɖe ɖoɖo la nɔti to ɖekawawɔ me kple Xexeme Dukɔ Fofuawo la,

Esi eme kɔ fãa be gomekpɔkpɔ kple Ablɔɖemenɔnɔ gomesese tsitotsito nye nu vevito wu, hena takpɔkpɔ na adzɔgbɛɖeɖe sia bliboe ta la,

### XEXEME DUKO FOFUAWO JE TAKPEKPEGÃ LE GBEFÃ ƉEM:

Amegbetowo fe Ablɔɖevinyenye nu Kpeɖodzinya sia be, enye ɖoɖo si dzi mieda asi ɖo na amewo katã le xexeame godoo. Miele mɔkpɔkpɔ me be amesiame kple xexeame habɔɔ ɖesiaɖe le afisiafi azɔ ɖe Kpeɖodzinya sia nu. Woakakae ɖe xexeame katã to efiafia kple emedede na amewo me. Esia awɛ be amewo nase Kpeɖodzinya la gome eye woaxɛ, awɔ ɖe edzi be, agbenɔnɔ natsɔ afo nyuie le Dukɔ siwo le Xexeme Dukɔ Fofuawo fe Habɔɔ me la me. Wokpɔ mɔ be woakaka Kpeɖodzinya la ɖe Xɔɖeasinyigba siwo dzi dum dukɔ aɖewo le la hã me hena dzidzedzekpɔkpɔ.

### KPEQODZINYA ƉOƉO 1

Wodzi amegbetowo katã ablɔɖeviwɔe eye wodzena bubu kple gomekpɔkpɔ sɔsɛ. Susu kple dzitsinya le wo dometo ɖesiaɖe si eyata wodze be woanɔ anyi le ɖekawawɔ blibo me.

### KPEQODZINYA ƉOƉO 2-LIA

Ele be amesiame nakpo gome le ablodevinyenye fe dodo siwo katã le Kpedodzinya la me me. Woawo dodo siawo dzi vovotodeameme manmetce de efe dzotsofe, nutigbalẽ fe amadede, nutsu alo nychuyenye, gbegbgblo, xosehamenon, dunyahamenon, ame fe susu fe vovototo, devinyenye alo dofe toxe adeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame adeke fe dunyahenyawo alo efe dukca fe kadodo kple duk bubuwo me o. Nenema ke ame la fe duk si me wotso la danye duk non-edokui si o, edanye xdeasi duk alo duk mandokuisi o, vovotodeameme nuwana adeke mayi edzi ku de enu o.

#### KPEDODZINYA DODO 3-LIA

Ele be amesiame nana agbe leablode kple dedienon me.

#### KPEDODZINYA DODO 4-LIA

Womatsa ame adeke awo kluvie alo adoe awobae o, woatsi kluvinyenye kple kluvisitsatsa nu gbidii le mo vovovoawo nu.

#### KPEDODZINYA DODO 5-LIA

Womawo funyafunya ame, asẽ tame le enu, awo hlõnu adeke de enu, ahe to ne ahaɖi gbõe o.

#### KPEDODZINYA DODO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbeton ene le se la nu.

#### KPEDODZINYA DODO 7-LIA

Amewo katã so le se la dziwawo me eye wo katã akpo gome le se la fe wo taviuli me vovototomanmee.

#### KPEDODZINYA DODO 8-LIA

Gomekpokpo le amesiame si le dukca fe uonudrɔfewo hena dɔdɔdowawo siwo ku de efe ablodevinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

#### KPEDODZINYA DODO 9-LIA

Womalẽ ame adeke akpasesetce, azi edzi de gaxome, alo anyae le dukca me de adzemadze dzi o.

#### KPEDODZINYA DODO 10-LIA

Gomekpokpo sɔsɔe le amesiame si nu wotsa nya do hekplɔe yi dukca fe uonudrɔfe, afisi uonudrɔla adodoe siwo matso afia nkunɔ o la, nade to efe nyawo me ku de efe gomekpokpo, efe dɔdeasiwo kple hlõnya desiaɖe fomevi si woatsa de enu la me ne.

#### KPEDODZINYA DODO 11-LIA

1. Womabu ame adeke agɔdzela le wana aɖe si to nudedi me ne la ta le efe duk me alo duk bubuwo fe se nu nenye be se ma menon anyi le amea fe vodadawoxi o.

2. Womabu ame adeke agɔdzela de nuwana aɖe si mele dukca alo gbetaduko adeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzo o. Nenema ke womana tohehe adeke si ko wu esi so kple amea fe

vodada le xemaxi me o.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 12-LIA

Ame adeke mekpɔ ɔ atso sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenɔnya, efe fomenya, alo afemegbenɔnya me o. Ame adeke mekpɔ ɔ ato ɔ adeke dzi anya nu tso ame ade kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame adeke mekpɔ ɔ afo di ame bubu nɔ alo agblẽ enu o. Se la de ɔ be ame ade si nɔ woade afo sia fomevi do la, nauli edokui ta faa se la nudɔwɔwɔ me.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 13-LIA

1. Amesiamе kɔ ɔ adi tsa ayi dukɔ desiaɔ me, anɔ afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso dukɔ si me yele la fe lifowo o.
2. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si be woadzo le efe dukɔ alo dukɔ bubu me eye woate nɔ atrɔ gbɔ va efe dukɔ me.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si, si aua yi dukɔ bubu me la si be woakpɔ sitsofe.
2. Womagbe sitsofemɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim de vodada siwo meku de dunyahenyawo nɔ alo esiwo tsi tre de Xexeme Dukɔfofuawo fe doɔowo nɔ o.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiamе si.
2. Womatsɔ akpasesẽ axɔ dukɔmevinyenye le ame adeke si o, eye womaxe ɔ na ame adeke si di be yeatrɔ azu dukɔ bubu me to la o.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na nɔtsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate nɔ ade srɔ la si be woade amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woade wo nɔewo. Nenema ke woagate nɔ agbe wo nɔewo hã faa.
2. Womazi srɔdeɔ de ame adeke dzi o. Ele be srɔdeɔ la nanye srɔdeɔ eveawo fe didi.
3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gɔmedokpe na amegbetɔfomea, eyata enye dukɔ desiaɔ fe dɔdeasi be woakpɔ fome desiaɔ fe dedienɔnɔ fe nyawo gbɔ.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nuncamesi ate nɔ anɔ ame deka si eye woagae nɔ anɔ ame ma kple ame bubuwo si de du.
2. Womatsɔ akpasesẽ axɔ ame adeke fe nuncamesi si le esi la o.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 18-LIA

Amesiamе kɔ ɔ abu tame le edokui si le ablɔde me, awɔ efe dzitsinya nɔdu abe alesɔ wɔlɔ ene eye wɔasubɔ le ɔ si dze enu la nu. Ablɔdemɔnu sia gɔmee nye be ame ade ate nɔ agbe nu da tso efe xɔse gbɔ eye wɔagasubɔ nu bubu si wɔlɔ faa. Nenema ke wɔkpɔ ɔ anɔ edokui si ko

alo abo ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔna la ɲuti le adzame alo gaglāgbe to mɔ desiadɛ nu mɔxexe manɔmee.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 19-LIA

Amesiamɛ kpɔ mɔ abu tame le edokui si eye wòadɛ efe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia lɔ susuwaɔ le ame dokuisi le ablɔdɛ me dɛ eme. Esia gɔmee nye be ame adɛke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesɪ wòana nyanya ame bubuwo hekpe dɛ susu siwo do go tso nyagbefāḍɛḍɛ desiadɛ fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, lifowo kura gɔ hã manye mɔxenu o.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablɔdɛ mɔnukpɔkpɔ, li na amesiamɛ.
2. Womazi ame adɛke dzi be woanɔ habɔbɔ adɛ me o.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi desiadɛ si le efe dukɔ fe dziɖuɖunyawo me. Ate ɲu anye eya ɲuto alo ametiatia aɖo wo te fe le akɔdada me.
2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi desiadɛ sɔsɔ be woakpɔ gome le kpekpeɖɛɲu siwo kenɔ dziɖuɖu nana dukɔmeviwo katã la xaxa me.
3. Dziɖuɖu desiadɛ fe ɲusɛ fe sɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woadɛ ɲusɛ sia afia le xeyixi toxewo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ɖoɖo nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada ako la, ade nu aɖaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu adɛ si dzi woda asi ɖo ɲudɔwɔwɔ me.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 22-LIA

Hadomegbenɔnɔ kple dedienɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi desiadɛ. Ehiã be dukɔmevi desiadɛ nakpɔ esia ade dzesii kɔtɛ to nunyanya tso efe dukɔ la fe ɖekawɔwɔ kadodo kple gbetadukɔwɔ ɲuti. Nenema ke wogahiã hã be wòanya nu tso kpekpeɖɛɲu siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔnya kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɖo si le vevie ɲuto la ɲuti.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 23-LIA

1. Dɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamɛ faa. Amesiamɛ atia dɔwɔna si nyo nɛ la. Ati efe dɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòauli amemaxɔmaxɔ dɛ dɔ me ta vevie.
2. Fetu ɖeka fomeviwo xaxa dɛ dɔwɔna ɖeka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamɛ, vovototomanɔmee.
3. Fetu nyui xaxa fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamɛ. Esia awɔ be dɔwɔla la nate ɲu akpɔ eya ɲuto, srãa kple viawo dzi dzidzemetɔ abe alesɪ wodze amegbetɔ be wòano agbe ɲudzedzekpɔtɔ ene. Eye ne ehiã kura hã la woado alɛ abe hadomegbenɔnɔ fe viɛ ene.
4. Amesiamɛ kpɔ mɔ aɖo dɔwɔlawo fe habɔbɔ anyi alo age dɛ desiadɛ si wòɖo anyi xoxo la me dɛ efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviuli ta.

#### KPEÐODZINYA ÐOÐO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziɖuɖudɔwɔla be woana gbɔɖemee to mɔkeke nanae me le xeyixi toxe adewo dzi gake woaxe fetu dedi ne. Womaɖe ga aɖeke le efe fetu la me ɖe xeyixi siwo me menɔ ɔ me la ta o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 25-LIA

1. Agbenonɔ dzidzemetɔ ɛ ɛ mɔnukpɔkɔ li na amesiame bena efe lāme nanɔ sesie, eya nɔɔ, srɔa kple viawo nanɔ dedie to nuɖuɖu, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpedeɖunana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenonɔ me la xaxa me. Ne dɔwɔna mele ame aɖe si o la, mɔukpɔkɔ li ne be ne edze dɔ alo zu wɔameto, srɔa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aɖe dzo ɖe edzi si awɔ be magate nu awɔ naneke le edokui si o hã la, woakpɔ kpekpedeɖu.

2. Ele be woatsɔ beléle tɔxɛ na vinwo kple deviwo eye woana kpekpedeɲu wo. Ele be woakpɔ devi siwo dzilawo de wo nɔewo de doɖonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo mede wo nɔewo de doɖo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wàxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nana anyi na hehexɔxɔ le aɖaɖudɔwo kple dɔwɔna tɔxewo me. Le sukukɔkɔwo dede gome la, woade mɔ na amesiwo nu nutete le la be woage de hehexɔfe siawo.

2. Ele be hehenana amewo fe taḡodzinu nanye be woatu amegbetɔ desiaḡe do hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔfomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe ablɔdemenɔnɔ fe gɔmedokpe nakpɔ ngɔyi to bubudede gɔmedokpe sia nu me. Esia ahe nugomesese, dzidodo kple xɔlɔwɔwɔ ade dukɔwo, gbegbɔgbɔwo kple xɔseha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ Fofuawo fe Habɔɔ fe nuwɔnawo nahe nutifafa va xexeame godoo.

3. Dzilawo kpo mo atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxo la faa.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenwɔ fe gomekpɔkpɔ li na amesiame. Esia gomee nye bena, mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be woakpɔ gome le vide siwo hã dona tso dzɔdzɔmenuwo nɔti nunya kple aɖanudɔwɔnawo me.

2. Mənuəkəkəkə li be woauli ame ađe fe nutovə ta to se ɲudɔwɔw me. Nutovə sia ate ɲu anye agbaləŋɔŋɔ, hakpakpa alo aɗaɲu nu bubu ɖesiade fomevi si nye ame la fe asinudɔwɔw si nɔti tɔɲvenye le nɛ.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 28-LIA

Gomekpɔkpɔ li na amesiame be wòanɔ efe dukɔ me habɔɔwo alo dutahabɔɔ siwo me amewo fe mɔnukpɔkpɔwo kple ablɔdevinyenye fe nyati siwo dzi míeto asii le Kpedodzinya sia me la xɔ anyino do blibo.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 29-LIA

1. Gomekpakpa le dukɔ me ngayidwo wawɔ mekpɔ dukɔmevi desiadɛ fe nkume le afisi efe abɔdevinyenye kple amegbetɔnyenye blibo le bɔbɔ le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔnukpɔkɔ kple ablɔɖenyenyɛ nɔti dɔwɔwɔ me la, wòanyɛ amesi awo de dɔɔ siwo dzaa dzi sea da asi ɔ la dzi hena sidzedze kple bubudede ame

bubuwo fe gomekpɔkpɔwo kple abɔɔdemɛnɔnɔ si hea agbe nyui nɔnɔ, tomedafa kple dzidzeme sɔ gbo fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔsɔminasɛ fe wɔnawo fo ke de to nyuie le.

3. Mele be woawo mɔnukpɔkpɔ kple abɔɔdevinyenye ɲuti dɔ le mɔnu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ Fofuawo fe taɔɔdzinuwo kple didiwo gbo o.

KPEɔDODZINYA ɔDɔDɔ 30-LIA

Mele be ame aɔeke naɔe naneke si le Kpeɔɔdzinya sia me la gɔme abe dukɔ deka aɔe koɲ to wònye ene o. Medze be ameha alo ame deka aɔeke natsɛ abe mɔnukpɔkpɔ ene awɔ wɔna aɔe alo aɔe afɔ aɔe si agblɛ nu le gomekpɔkpɔ kple abɔɔdemɔnu siwo woxlɛ fia le Kpeɔɔdzinya sia me la ɲuti o.

---